

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ»

Галузь знань	07 – Управління та адміністрування	Освітній рівень	Другий (магістерський)
Шифр і назва спеціальності	076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Семестр	2
Назва освітньої програми	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Тип дисципліни	вибіркова
Факультет	Економіки та менеджменту	Кафедра	Фінанси, банківська справа та підприємництво

Обсяг:

За видами занять:

Кредитів ECTS	Годин	Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	Лабораторних занять	Самостійна підготовка	Вид контролю
4	120	36	-	18	-	66	Екзамен

ВИКЛАДАЧ

Балашова Олена Віталіївна, helen-z15@i.ua

Кандидат економічних наук, доцент кафедри «Фінанси, банківська справа та підприємництво».

Досвід роботи більше 15 років.

Автор понад 30 наукових та навчально-методичних праць.

Провідний лектор з дисциплін: «Антикризове управління бізнесом», «Інвестування», «Інвестиційний менеджмент»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Дисципліна спрямована на вивчення теоретичних і практичних засад антикризовим управлінням бізнес структур. Вона відіграє важливу роль у підготовці висококваліфікованого магістра з фінансів, що володіє уміннями аналізувати причини кризової ситуації на підприємстві та має навички розробки заходів щодо реструктуризації та оздоровлення підприємства за умовами ринку
Мета та цілі	Метою викладання дисципліни є прищеплення уміння розпізнавання кризових явищ та розробки й прийняття господарських рішень щодо подолання кризи на підприємствах, виконання розрахунків й обґрунтування доцільності прийняття рішень щодо реформування, санації та реструктуризації бізнес структур

Формат	Лекції (очний, дистанційний формат), практичні заняття (очний, дистанційний формат), консультації (очний, дистанційний формат), підсумковий контроль –екзамен (очний, дистанційний формат)
Пререквізити	Загальні та фахові знання, отримані на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти (Фінансовий менеджмент в сфері бізнесу, Фінанси, Фінанси підприємств, Інвестування, Страхування, Фінансовий аналіз, Бізнес-аналітика та управління бізнес-діяльністю, Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва та ін.)
Пореквізити	Знання з дисципліни «Антикризове управління бізнесом» у разі її вибору, можуть бути використані під час написання магістерської роботи за умов відповідності до її теми

Компетенції відповідно до освітньо-професійної програми

Інтегральна компетентність (ІК)

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)	Спеціальні (фахові) компетентності (СК)
ЗК 1. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	СК 1. Здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур.
ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	СК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.
ЗК 3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.	СК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.
	СК 6. Здатність до проведення бізнес-діагностики та фінансового управління бізнес-діяльністю, а також розробки рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності й розвитку бізнес-структур.

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН 1.** Вміти адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності.
- ПРН 2.** Визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення.
- ПРН 3.** Вміти розробляти заходи матеріального і морального заохочення та застосовувати інші інструменти мотивування персоналу й партнерів для досягнення поставленої мети.
- ПРН 7.** Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.
- ПРН 9.** Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності.
- ПРН 10.** Вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур за умов невизначеності та ризиків.
- ПРН 12.** Вміти здійснювати моніторинг і володіти інструментами бізнес-діагностики у сфері управління бізнесом, а також надавати й обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур.

Вимоги викладача, політика курсу	Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, згідно розкладу, не спізнюватись, а також самостійну роботу. Здобувач зобов'язаний працювати з навчальною та додатковою літературою, з інформацією на електронних носіях і в Інтернет-ресурсах. За умов пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття за наявності допуску викладача. Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо студент відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання 0 балів.
---	--

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

<p>Лекція 1</p>	<p>Сутність кризи та причини її виникнення у суб'єктів підприємництва</p>	<p>Практичне заняття 1</p>	<p>Фінансова криза на підприємстві та її симптоми. Види та фази фінансової кризи. Фактори, які обумовлюють виникнення кризи. Внутрішні і зовнішні причини кризи. Взаємозв'язок виникнення кризи з етапами життєвого циклу підприємства.</p>	<p>Самостій</p>	<p>Економічний зміст та причини виникнення кризи на підприємстві, види та фази фінансової кризи, симптоми кризових ситуацій, причини виникнення кризи на кожному етапі життєвого циклу.</p>
<p>Лекція 2</p>	<p>Діагностування кризи у процесі управління суб'єктами підприємництва різних форм власності та видів діяльності.</p>	<p>Практичне заняття 2</p>	<p>Методика поглибленого оцінювання фінансового стану неплатоспроможного підприємства. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. Розрахунок та аналіз фактичних показників і тенденцій розвитку. Оцінка глибини фінансової кризи. Прийняття рішення про доцільність антикризових заходів на підприємстві.</p>		<p>Основні етапи та методи діагностування кризи, показники ліквідності та платоспроможності підприємства, показники прибутковості капіталу підприємства, показники обіговості капіталу, показники рентабельності.</p>
<p>Лекція 3</p>	<p>Необхідність та сутність антикризового управління.</p>	<p>Практичне заняття 3</p>	<p>Сутність та завдання антикризового управління. Сутність та основні елементи механізму антикризового управління. Характерні риси антикризового управління. Методика та етапи проведення антикризового управління. Антикризова програма підприємства.</p>		<p>Сутність та поняття технології антикризового управління. Загальна технологічна схема процесу управління у кризовій ситуації. Технологія розробки управлінських рішень в антикризовому управлінні. Параметри контролю кризових ситуацій в технології антикризового управління.</p>
<p>Лекція 4</p>	<p>Стратегія і тактика антикризового управління.</p>	<p>Практичне заняття 4</p>	<p>Роль стратегії і тактики в антикризовому управлінні. Етапи стратегічного планування. Технологія стратегічного планування. Розробка антикризової стратегії на підприємстві. Організація втілення антикризової стратегії. Значення та принципи складання бізнес-планів.</p>		<p>Аудит плану санації, перевірка відповідності фактичного стану виробничо-господарської діяльності підприємства даними, які наведені в плані санації, експертиза запланованих санаційних заходів щодо реальності їх здійснення та впливу на поліпшення фінансового стану підприємства; перевірка правильності розрахунків потреби в капіталі, необхідному для проведення санації, оцінювання реальності мобілізації запланованих джерел фінансових ресурсів</p>
<p>Лекція 5</p>	<p>Маркетинг в антикризовому управлінні бізнесом.</p>	<p>Практичне заняття 5</p>	<p>Цілі та функції маркетингу в антикризовому управлінні бізнесом. Дослідження ринкових можливостей підприємства з позиції антикризового маркетингу. Оцінка конкурентних перспектив товару. Формування маркетингових стратегій в антикризовому управлінні та їх класифікація. Використання засобів маркетингу в антикризовому управлінні.</p>		<p>Методи оцінки конкурентного потенціалу товару, сутність і розробка маркетингової стратегії, види маркетингових стратегій в антикризовому управлінні, маркетинговий план, засоби маркетингу в антикризовому управлінні, мотивація в системі антикризового маркетингу</p>
<p>Лекція 6</p>	<p>Інновації в антикризовому управлінні бізнесом.</p>	<p>Практичне заняття 6</p>	<p>Інноваційний процес як фактор антикризового управління. Інноваційний потенціал підприємницької діяльності, його роль в антикризовому управлінні. Державна інноваційна стратегія антикризового розвитку. Формування інноваційних інфраструктур як умова виходу з кризи. Інноваційні проекти, критерії їх вибору.</p>		<p>Фактори, що впливають на інноваційний потенціал на підприємстві, інноваційну стратегію підприємства, державну інноваційну стратегію антикризового розвитку, формування інноваційних інфраструктур, класифікацію інноваційних інфраструктур, інноваційні проекти, критерії їхнього вибору</p>
<p>Лекція 7</p>	<p>Інвестиційна політика в антикризовому управлінні.</p>	<p>Практичне заняття 7</p>	<p>Характеристика стану інвестиційного процесу як база для прийняття інвестиційних рішень в антикризовому управлінні. Джерела фінансування інвестицій в умовах обмежених фінансових ресурсів. Оцінка інвестиційної привабливості підприємств. Методи оцінки інвестиційних проектів.</p>		<p>Джерела фінансування інвестицій в умовах обмежених фінансових ресурсів, державне регулювання інвестиційної діяльності, оцінка інвестиційної привабливості підприємств, методи оцінки інвестиційних проектів</p>

Лекція 8	Ризики в антикризовому управлінні у підприємстві.	Практичне заняття 8	Природа та класифікація управлінських ризиків. Основні ознаки ризику. Взаємодія факторів ризику. Антикризове управління ризиком. Заходи захисту від ризику в антикризовому менеджменті. Методи оцінки регіонального інвестиційного ризику.	Сучасний ризик-менеджмент у системі антикризового управління, етапи управління ризиком, внутрішні механізми нейтралізації ризиків, зовнішні механізми нейтралізації ризиків
Лекція 9	Реструктуризація суб'єктів підприємства різних форм власності та видів діяльності під час антикризового управління.	Практичне заняття 9	Реструктуризація суб'єктів підприємства різних форм власності, її зміст та порядок проведення. Механізм реорганізації юридичної особи. Форми санаційної реструктуризації у суб'єктів підприємства.: злиття, поглинання, приєднання, поділ, виділення, перетворення.	Санація, спрямована на реорганізацію боргу, санація, спрямована на реорганізацію підприємства, реструктуризація підприємства, її види, санація, спрямована на укрупнення підприємства, санація, спрямована на подібнення підприємства, санація, спрямована на перетворення

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Лекційні і практичні заняття укомплектовано наступним обладнанням:

Мультимедійний проектор VE303G NEC, Ноутбук SAMSUNG 540U (NP540U3C), Ноутбук ASUS 420M (RX46U3C), БФП Canon i-SENSYS MF4410, Колонки incredible sound R 215, системний блок Intel Atom D525, монітор lg e1940s monitor,

Проекційний екран, ОС Windows 7, пакет офісних програм Microsoft office 2016, вільний доступ до Wi-Fi,

Система дистанційного навчання і контролю Moodle – <http://www.dgma.donetsk.ua/tsdzo-golovna.html>

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

<p>Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Антикризисное управление: Конспект лекций / Бабушкина Е.А., Бирюкова О.Ю., Верещагина Л.С. – М.: Эксмо, 2008. – 160 с. 2. Беляев А.А., Коротков Э.М. Антикризисное управление: учебник – М.: ЮНИТИ, 2011. – 311 с. 3. Єлецких. Фінансова санація та банкрутство підприємств. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2007. – 192 с. 4. Іванюта С.М. Антикризове управління: Навчальний посібник, рек. МОН України. – К.: ЦУЛ, 2007. – 288 с. 5. Поляков Б.М. Закон Украины о восстановлении платежеспособности должника или признании его банкротом»: Научно-практический комментарий. / Под общей редакцией Д.Н. Притыки. – К.: Концерн «Издательский дом «Ин-Юре», 2003. – 272 с. 6. Скібіцький О. М. Антикризовий менеджмент [Текст] : навч. посібник /О. М. Скібіцький. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 568 с. 7. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві. – К.: КНЕУ, 2006. – 268 с. 	<p>Додаткова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Балабанов. SWOT-аналіз – основа формування маркетингових стратегій: Навчальний посібник, 2-ге вид. – К.: Знання, 2005. – 301 с. 2. Бірюков О. Банкрутство. (курс лекцій) / Бірюков О. – К.: Видавництво «Реферат», 2004. – 240 с. 3. Демчук О.Н., Ефремова Т.А. Антикризисное управление: Учеб. пособие / О.Н. Демчук, Т.А. Ефремова. – М.: Флинта : МПСИ, 2009. – 256 с. 4. Круглова Н.Ю. Антикризисное управление: учеб. пособие. – М.: КноРус, 2010. – 512 с. 5. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: підручник / О.Л. Лігоненко. – К.: КНТЕУ, 2005. – 824 с. 6. Менеджмент организаций: Учебное пособие для подготовки к итоговому междисциплинарному экзамену профессиональной подготовки менеджера. / Под общей ред. В.Е. Ланкина. – Таганрог: ТРТУ, 2006. – 582 с. <p>Web-ресурси</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. http://www.rada.gov.ua 2. http://www.kmu.gov.ua 3. http://www.me.gov.ua 4. http://www.industry.kmu.gov.ua 5. http://www.patent.net.ua 6. http://www.intelvlas.com.ua
---	--

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

Фінансова криза на підприємстві та її симптоми. Види та фази фінансової кризи. Взаємозв'язок виникнення кризи з етапами життєвого циклу підприємства. Методика поглибленого оцінювання фінансового стану неплатоспроможного підприємства. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. Оцінка глибини фінансової кризи. Прийняття рішення про доцільність антикризових заходів на підприємстві. Сутність та завдання антикризового управління. Сутність та основні елементи механізму антикризового управління. Характерні риси антикризового управління. Методика та етапи проведення антикризового управління. Антикризова програма підприємства. Етапи стратегічного планування. Розробка антикризової стратегії на підприємстві. Значення та принципи складання бізнес-планів. Цілі та функції маркетингу в антикризовому управлінні підприємством. Дослідження ринкових можливостей підприємства з позиції антикризового маркетингу. Інноваційний процес як фактор антикризового управління. Інноваційний потенціал підприємства, його роль в антикризовому управлінні. Державна інноваційна стратегія антикризового розвитку. Формування інноваційних інфраструктур як умова виходу з кризи. Інноваційні проекти, критерії їх вибору. Характеристика стану інвестиційного процесу як база для прийняття інвестиційних рішень в антикризовому управлінні.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів для оцінювання успішності студента	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Нарахування балів
	90-100	A	відмінно	
	81-89	B	добре	
	75-80	C		
	65-74	D	задовільно	
	55-64	E		
	30-54	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:
 для денної форми навчання:
 Поточний контроль (написання модульних контрольних робіт, усне опитування, виконання індивідуального завдання, самостійна робота): 50 % семестрової оцінки;
 Підсумковий контроль: 50% семестрової оцінки
 для заочної форми навчання:
 підсумкова тестова контрольна робота: 40 % семестрової оцінки;
 підсумковий екзамен: 60 % семестрової оцінки.

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ

Здобувач повинен дотримуватися «Стандарту академічної доброчесності Донбаської державної машинобудівної академії»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність, дотримуватися корпоративної культури, академічній доброчесності та етики академічних відносин, запобігати академічного плагіату. Дотримуватися вимог Інструкції про забезпечення належних протиепідемічних заходів. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту звертатись до завідувача кафедри фінансів, банківської справи та підприємництва.

Силабус за змістом відповідає робочій програмі навчальної дисципліни